

Részvétel a felnőttképzésben

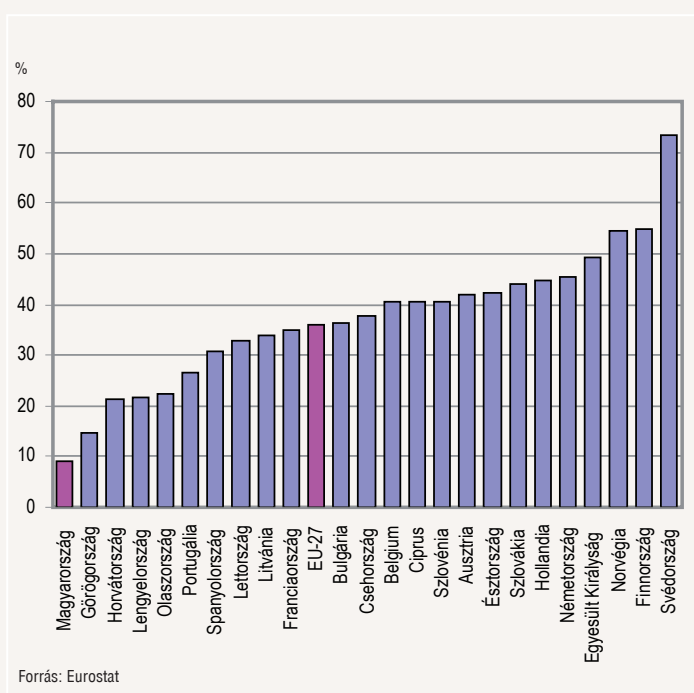
Az egész életen át tartó tanulás kiemelt szerepe az Európai Unió versenyképességének növelését célzó lisszaboni, illetve az EU2020-stratégiákban is megjelenik. Az EU2020 többek között célul tűzte ki, hogy az unió tíz éven belül intelligens, fenntartható gazdaság legyen, magas foglalkoztatottsággal és termelékenységgel, valamint erős társadalmi kohézióval. Az intelligens, tudásalapú gazdaságnak fontos ismérve az új ismeretek átadása, készségek begyakorlása.

Az ismeretátadás, oktatás, képzés hagyományos helyszíne az iskola. Az iskolai képzés feltételrendszere azonban nem minden életkorban és helyzetben felel meg az új ismeretek elsajátításának; ezért világszerte egyre fontosabbá válnak az iskolarendszer keretein kívül megszerzett ismeretek, amit nem hagyhatunk figyelmen kívül az egész életen át tartó tanulás vizsgálatakor.

A felnőttoktatásnak, képzésnek alapvetően két formáját különböztetjük meg. Az egyik a formális, jellemzően iskolarendszer keretein belül történő oktatás és képzés, amelyet követően a képzést elvégző személy – a feltételek sikeres teljesítése esetén – minden esetben valamilyen államilag elismert végzettséghez jut. Mivel az iskolarendszerű oktatás kötöttségei és a felnőtt ember kötelezettségei nehezen összeegyeztethetők, ebben az életrésztben a felnőttoktatás másik fő formája, a nem formális oktatás, képzés kerül előtérbe. Az oktatás ekkor jellemzően nem az iskolarendszerben zajlik, és a képzést nem feltétlenül követi az állam által elismert végzettség.

1. ábra

Oktatásban, képzésben résztvevők aránya 25–64 évesek között az EU országokban és más európai országokban (2005–2007)

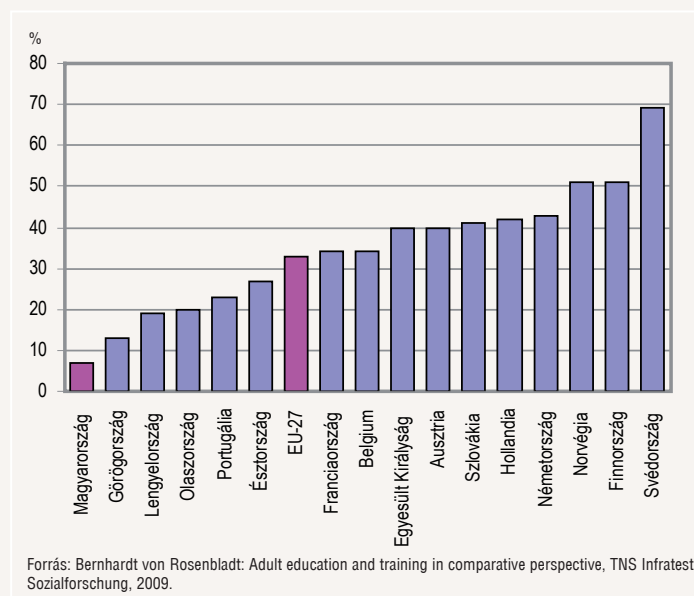
A felnőtt lakosság oktatásban, képzésben való részvételének mérésére az Európai Unió egyes tagállamai és tagjelölt országai egységes módszertanra épülő felnőttképzési felvételt (Adult Educational Survey, AES) hajtottak végre 2005 és 2007 között. A felvétel során figyelembe vették mind az iskolarendszert, mind az iskolarendszertől kívüli oktatásokon, képzéseken való részvételt.

A felvétel eredménye szerint hazánk felnőtt lakosságának mindössze 9%-a vett részt a felvételt megelőző egy évben oktatásban és képzésben, ezzel Magyarország utolsó lett az unió tagállamai között, ahol a képzésben résztvevők aránya átlagosan 36% volt. Az oktatásban, képzésben való részvételben a magyar felnőtt lakosság mind a nemek, mind az iskolai végzettség, a gazdasági aktivitás, mind az életkor szerinti csoportokban jelentős lemaradásban volt az EU átlagától, és ez nem csupán ettől, illetve a fejlett országoktól számottevő, hanem a térségben található, közép-európai tagállamoktól is.

Noha nem vehető észre jelentős eltérés a részvételi arányokban nemek szerint, elmondható, hogy Magyarországon a nők a férfiaknál valamivel többen vesznek részt oktatásban, képzésben – miközben az Európai Unióban ez éppen fordítva van. Az iskolai végzettség szerinti részvételi arányokban hasonló tendencia tapasztalható Magyarországon és az Európai Unió országában: az iskolai végzettség növekedésével nő az iskolarendszertől kívüli képzéseken való részvételi hajlandóság is.

2. ábra

Részvételi arányok a nem formális oktatásban a 25–64 évesek között az EU országokban és Norvégiában (2005–2007)

A részvételi különbség elsősorban a nem formális, iskolarendszertől kívüli oktatásban, képzésben való részvételben jelentős. Magyarországon a felnőtt lakosság 6,8%-a vett részt ilyen jellegű oktatásban, képzésben, ezzel szemben az EU-tagállamok lakosságának 33%-a.

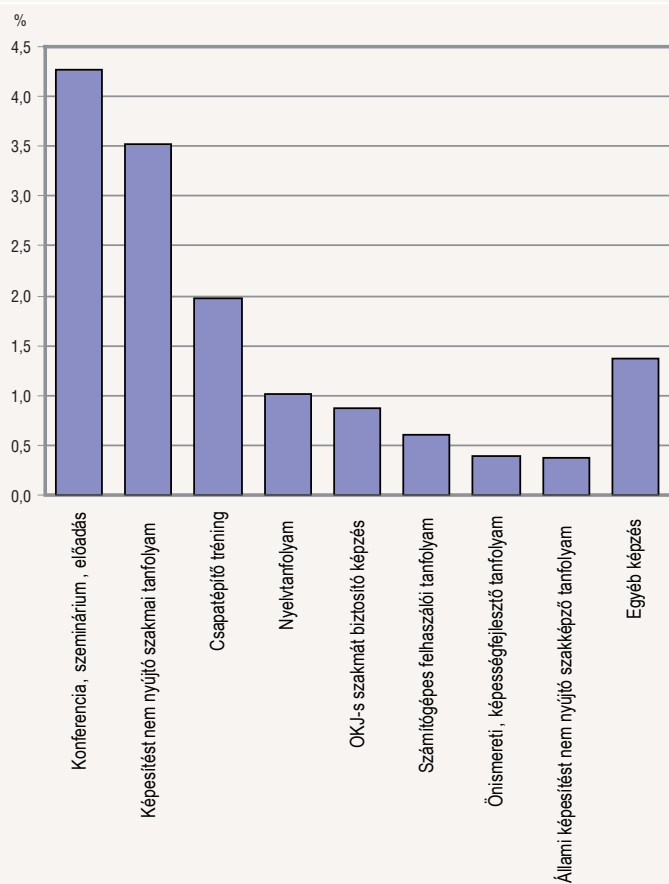
A felnőttképzési felvétel szerint azonban egy tényező tekintetében az élményben vagyunk Európában: az oktatási, képzési tevékenység átlagos óraszámát hazánkban a legmagasabb az uniós országok között, tehát a résztvevők nemzetközi viszonylatban hosszú időre az oktatásban, képzésben maradnak. Míg Magyarországon egy képzés átlagosan 95 órát tesz ki, addig a legmagasabb részvételi aránnyal büszkélkedő Svédországban ez a szám 24, az Európai Unió átlaga pedig 35 óra.

Az adatgyűjtés eredményeinek tükrében megkíséreltük az uniós szinten harmonizált felvétel által mutatott jelenség hátterének feltárását, az európai jellemzőktől eltérő részvételi adatok részletes vizsgálatát. Ennek keretében a Központi Statisztikai Hivatal 2009 IV. negyedévében a munkaerő-felmérés ad hoc moduljaként tételesen rákérdezett a felnőtt népesség nem formális oktatásban, képzésben való részvételére. A kérdőív nem csak az iskolarendszeren kívüli oktatás, képzés alapvető kategóriáit tartalmazta, hanem a legtöbb olyan képzési tartalmat és formát, amelyek hazánkban elérhetőek a felnőttek számára.

A felvétel eredménye alapján a magyar 25–64 éves lakosság 9,9%-a vett részt a nem formális oktatásban, képzésben a kikérdezést megelőző egy évben. A legnépszerűbb képzési formák között található a konferencia, előadás, szeminárium (a válaszadók 4,3%-a képezte magát ilyen formában), a képesítést nem nyújtó szakmai tanfolyam (3,5%), a csapatépítő tréning (2%), a nyelvtanfolyamok és a különféle OKJ-szakképzést nyújtó tanfolyamok (1,1, illetve 0,7%).

3. ábra

Részvételi arányok az iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben a képzés típusa szerint a 25–64 évesek körében

Forrás: MEF, ad hoc modul, 2009

Számottevő különbségek tapasztalhatók a képzésben való részvételben nem, életkor, iskolai végzettség, gazdasági aktivitás és lakóhely szerint. A képzésekben a 25–64 éves nők 10,3, a férfiak 9,5 százaléka vett részt.

1. tábla

Iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben való részvétel nemenként és korcsoportonként

Életkor (év)	Férfi	Nő	Összesen
25–34	13,5	12,3	13,0
35–44	10,2	13,3	11,8
45–54	8,5	10,9	9,7
55–64	4,4	4,6	4,5
Összesen	9,5	10,3	9,9

Az életkor előrehaladásával az oktatásban, képzésben való részvétel aránya csökken: míg a 25–34 éves korosztálynak 13%-a vett részt iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben, addig a 55–64 éveseknek már csak 4,5%-a. Kiemelkedő a Pest, valamint a Komárom-Esztergom megyei 25–34 éves fiatalok képzésben való részvétele (19%); ezzel ellentétben Heves és Somogy megyében a korosztályos részvételi arányok közelebb állnak az 55–64 évesek országos részvételi arányaihoz (4,6, illetve 4,7%). A felsőfokú végzettségűek részvételi aránya az általános trendtől különbözik: a legtöbben a 35–44 éves korosztályból vesznek részt iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben (26,3%), őket követik a 45–54 éves felsőfokú végzettségűek (24,5%), és csak ezután következik a legfiatalabb korcsoport (21,6%).

2. tábla

Iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben való részvétel nem és legmagasabb iskolai végzettség szerint

Legmagasabb iskolai végzettség	Férfi	Nő	Összesen
Alapfokú vagy alacsonyabb	4,4	2,6	3,3
Szaktanulmányozó, szakiskola	5,1	5,0	5,1
Középiskolai érettségi	10,6	11,5	11,1
Felsőfokú	22,9	21,2	21,9
Összesen	9,5	10,3	9,9

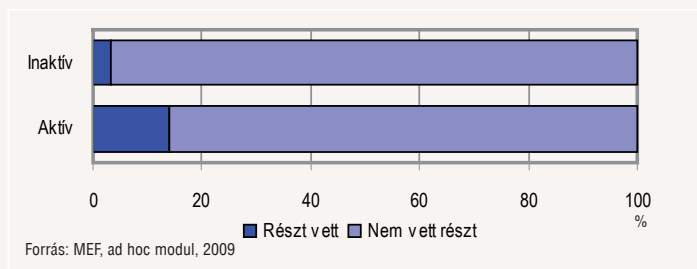
A legmagasabb iskolai végzettség jelentős befolyással bír a további iskolarendszeren kívül végzett tanulmányokra is. Az általános iskola nyolc osztályánál alacsonyabb iskolai végzettségűek között szinte alig van résztvevője a nem formális képzéseknek. Ebből a csoportból szinte kizárólag a gazdasági egységen belül elismert képesítést nyújtó programokon, valamint képesítést nem nyújtó szakmai tanfolyamon vettek részt. Az alapfokú végzettséggel rendelkezők közül már lényegesen többen végeztek ilyen tevékenységet, képzési palettájukon megjelenik az OKJ-szakképzést biztosító tanfolyam, a gépjármű-vezetői tanfolyam, a konferencia, szeminárium, előadás, és a nyelvtanfolyam is. A középiskolai végzettséggel rendelkezők körében a képesítést nem nyújtó szakmai tanfolyamok a legnépszerűbbek (4,4%-uk vett részt ilyen képzésen), valamint a konferenciák, szemináriumok, előadások való részvétel.

A felsőfokú végzettséggel rendelkezők képzésben való részvételi aránya több mint 10%-kal haladja meg az érettségivel rendelkezőkét. A konferencia, szeminárium, különféle előadások látogatása a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében egyre népszerűbb: míg a főiskolai végzettséggel rendelkezők 11,4%, addig az egyetemi végzettségűek 14,2, illetve a PhD-végzettségűek 23%-a látogatott ilyen rendezvényeket.

A gazdaságilag aktív népesség oktatásban-képzésben való részvételi aránya jelentősen meghaladja az inaktív népességét, csaknem 14%-uk részt vett iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben; a gazdaságilag inaktív népességnél ez az arány csupán 3,1%. Az aktív népesség részvétele Fejér és Pest megyében 20% feletti, de Budapesten, Heves, Komárom-Esztergom és Tolna megyékben is az átlagosnál magasabb a képzési hajlandóság. Az inaktív népességből a tanulók részvételi aránya a nem formális oktatásban, képzésben meghaladta az aktív népességét (14,4%). A legkevésbé a nyugdíjasok, háztartásbeliek és a munkaképtelenek vettek részt ilyen képzésekben, egyik csoport részvételi aránya sem érte el országos szinten a 2%-ot.

4. ábra

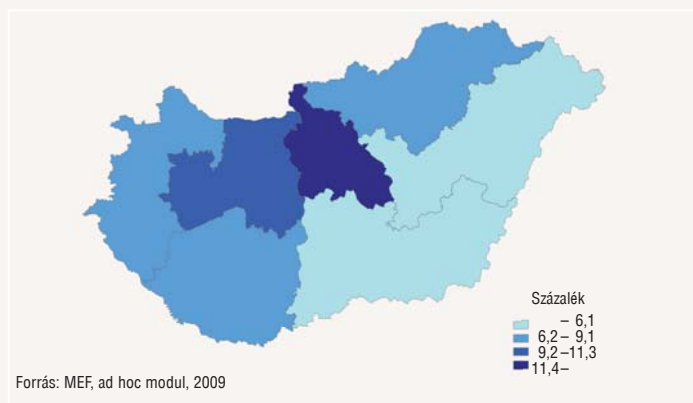
Részvételi arány az iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben gazdasági aktivitás szerint a 25-64 évesek körében

Magyarország régiói közül leginkább Közép-Magyarország lakói vettek részt iskolarendszeren kívüli oktatásban és képzésben, a legkevésbé a Dél-Alföldön voltak népszerűek ezek a programok. A megyék közül a Közép-Dunántúl régióba tartozó Fejér megyében volt a legmagasabb a képzési hajlandóság: a felnőtt lakosság 16,1%-a vett részt iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben, ezzel szemben Nógrád megyében csupán 3,2%-uk.

5. ábra

Részvételi arány az iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben régióként a 25-64 évesek körében

További információk, adatok (linkek):

[Táblázatok](#)

Elérhetőségek:

gerda.szabo@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-1208

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu

TÁBLÁZATOK

A 25–64 éves népesség részvétele az iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben, %

Megnevezés		Összes képzésben	OKJ-s szakmát biztosító képzésben	Állami képzést nem nyújtó szakképző tanfolyamon	Gazdasági egységen belül elismert képzést nyújtó képzésben	Képzést nem nyújtó szakmai tanfolyamon	Konferencián, szemináriumon, előadáson	Csapatépítő tréningen	Nyelvtanfolyamon
Összesen		9,9	0,9	0,4	0,2	3,5	4,3	2,0	1,0
Nem	Férfi	9,5	0,7	0,3	0,3	3,5	3,9	2,2	1,1
	Nő	10,3	1,0	0,4	0,2	3,5	4,6	1,8	0,9
Korcsoport	25–29	13,1	1,8	0,6	0,3	3,5	3,9	3,0	2,2
	30–34	12,9	1,2	0,5	0,2	4,9	5,2	3,5	1,7
	35–44	11,8	1,0	0,3	0,3	4,5	5,0	2,3	1,3
	45–54	9,7	0,8	0,5	0,2	3,7	5,0	1,4	0,5
	55–64	4,5	0,2	0,1	0,1	1,4	2,4	0,7	0,2
Legmagasabb iskolai végzettség	Alapfokú vagy alacsonyabb	3,3	0,5	0,2	0,1	1,4	0,7	0,5	0,1
	Szakmunkásképző, szakiskola	5,1	0,8	0,2	0,1	2,0	1,4	0,8	0,3
	Középiskolai érettségi	11,1	1,2	0,5	0,3	4,4	4,0	1,9	1,1
	Felsőfokú	21,9	0,9	0,7	0,3	6,6	12,7	5,2	2,9
Gazdasági aktivitás	Alkalmazott, vállalkozó, segítő családtag	13,9	0,9	0,5	0,3	5,4	6,6	3,0	1,3
	Munkanélküli	5,7	2,3	0,4	0,0	0,7	0,3	0,3	1,1
	Tanuló, fizetés nélküli gyakornok	14,4	1,0	0,3	0,0	0,3	1,9	3,5	5,7
	Nyugdíjas	1,5	0,1	0,0	0,0	0,1	0,3	0,1	0,0
	Munkaképtelen (rokkant)	0,7	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
	Gyeden, gyesen, gyeten van	4,2	1,3	0,2	0,0	0,5	0,4	0,3	0,7
	Háztartásbeli	1,6	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0
	Egyéb inaktív	3,3	0,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,3	1,0

A 25–64 éves népesség részvétele az iskolarendszeren kívüli oktatásban, képzésben, % (folytatás)

Megnevezés		Számítógépes felhasználói tanfolyamon	Tanulmányokhoz, továbbtanuláshoz kapcsolódó tanfolyamon	Gépjárművezetői tanfolyamon	Kézműves, ill. háztartási tanfolyamon	Művészeti irányú tanfolyamon	Önismereti, képességfejlesztő tanfolyamon	Életmód, biogazdálkodás, alternatív energiahasznosítás témájú tanfolyamon	Egyéb tanfolyamon
		résztevők aránya							
Összesen		0,6	0,2	0,2	0,1	0,2	0,4	0,2	0,2
Nem	Férfi	0,5	0,2	0,3	0,0	0,1	0,3	0,2	0,2
	Nő	0,8	0,2	0,1	0,1	0,2	0,5	0,2	0,2
Korcsoport	25–29	1,0	0,6	0,6	0,1	0,3	0,6	0,3	0,4
	30–34	0,7	0,2	0,5	0,1	0,3	0,5	0,2	0,2
	35–44	0,8	0,2	0,2	0,1	0,1	0,5	0,3	0,2
	45–54	0,3	0,3	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3
	55–64	0,4	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2
Legmagasabb iskolai végzettség	Alapfokú vagy alacsonyabb	0,2	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2
	Szakmunkásképző, szakiskola	0,4	0,0	0,3	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2
	Középiskolai érettségi	0,7	0,2	0,2	0,0	0,1	0,3	0,3	0,2
	Felsőfokú	1,2	1,0	0,2	0,2	0,6	1,2	0,4	0,4
Gazdasági aktivitás	Alkalmazott, vállalkozó, segítő családtag	0,7	0,3	0,3	0,1	0,2	0,5	0,2	0,2
	Munkanélküli	0,6	0,1	0,2	0,0	0,0	0,3	0,2	0,3
	Tanuló, fizetés nélküli gyakornok	1,3	1,5	0,0	0,0	0,3	0,4	0,0	1,3
	Nyugdíjas	0,4	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1
	Munkaképtelen (rokkant)	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
	Gyeden, gyesen, gyeten van	0,4	0,0	0,1	0,1	0,3	0,5	0,4	0,3
	Háztartásbeli	0,2	0,0	0,0	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0
	Egyéb inaktív	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2	0,8	0,0	0,6

**A 25–64 éves népesség részvétele az iskolarendszeren kívüli oktatásban,
képzésben területi egységek szerint, %**

Megnevezés		Összes képzésben	OKJ-s szakmát biztosító képzésben	Állami képesítést nem nyújtó szakképző tanfolyamon	Gazdasági egységben belül elismert képesítést nyújtó képzésben	Képesítést nem nyújtó szakmai tanfolyamon	Konferencián, szemináriu- mon, előadáson	Csapatépítő tréningen	Nyelvtanfolya- mon
Régió	Észak-Magyarország	7,7	0,9	0,3	0,1	2,7	3,3	0,6	0,5
	Észak-Alföld	6,1	0,8	0,3	0,3	2,4	2,6	1,4	0,5
	Dél-Alföld	5,6	0,9	0,3	0,1	1,7	2,2	0,8	0,5
	Közép-Magyarország	14,9	0,7	0,5	0,1	5,4	6,7	4,0	1,7
	Közép-Dunántúl	11,3	0,9	0,4	0,1	4,2	6,0	2,1	0,8
	Nyugat-Dunántúl	9,1	1,1	0,4	0,1	2,9	3,7	1,0	1,2
	Dél-Dunántúl	8,0	1,3	0,4	0,7	2,9	1,8	0,5	0,8
Megye	Budapest	14,8	0,8	0,7	0,1	3,6	5,1	4,0	2,4
	Baranya	8,6	0,7	0,3	0,7	3,4	3,0	0,8	0,5
	Bács-Kiskun	5,7	0,6	0,3	0,1	1,9	2,3	0,9	0,6
	Békés	4,8	1,6	0,3	0,0	1,0	0,6	0,1	0,4
	Borsod-Abaúj-Zemplén	7,7	1,2	0,3	0,1	2,7	3,5	0,3	0,6
	Csongrád	6,2	0,7	0,1	0,3	2,0	3,5	1,2	0,6
	Fejér	16,1	0,7	0,5	0,0	7,2	9,5	2,4	0,4
	Győr-Sopron-Moson	9,6	0,8	0,4	0,1	2,5	4,7	1,7	1,8
	Hajdú-Bihar	5,8	0,8	0,3	0,4	2,7	2,7	1,1	0,4
	Heves	10,5	0,4	0,3	0,3	3,5	4,6	1,6	0,7
	Komárom-Esztergom	10,5	0,5	0,4	0,4	3,6	4,9	3,3	1,0
	Nógrád	3,2	1,0	0,0	0,1	1,2	0,6	0,2	0,1
	Pest	15,1	0,6	0,2	0,2	7,8	9,0	4,0	0,8
	Somogy	5,2	1,0	0,2	0,2	1,4	0,9	0,3	0,9
	Szabolcs-Szatmár-Bereg	5,3	0,8	0,4	0,2	1,9	2,0	1,9	0,4
	Jász-Nagykun-Szolnok	7,7	0,8	0,3	0,3	2,6	3,3	1,4	1,0
	Tolna	10,9	2,6	0,9	1,2	3,9	1,1	0,4	1,0
	Vas	7,0	1,6	0,3	0,2	2,0	1,7	0,6	0,6
	Veszprém	6,1	1,3	0,1	0,0	1,0	2,7	0,5	1,0
	Zala	10,2	1,2	0,6	0,2	4,3	4,1	0,4	0,7

**A 25–64 éves népesség részvétele az iskolarendszeren kívüli oktatásban,
képzésben területi egységek szerint, % (folytatás)**

Megnevezés		Számítógépes felhasználói tanfolyamon	Tanulmányok- hoz, tovább- tanuláshoz kapcsolódó tanfolyamon	Gépjármű- vezetői tanfolyamon	Kézműves, ill. háztartási tanfolyamon	Művészeti irányú tanfolyamon	Önismereti, képességfej- lesztő tanfolyamon	Életmód, bio- gazdálkodás, alternatív ener- giahasznosítás témájú tanfolyamon	Egyéb tanfolyamon
		résztevők aránya							
Régió	Észak-Magyarország	0,7	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
	Észak-Alföld	0,5	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2
	Dél-Alföld	0,2	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,3
	Közép-Magyarország	0,9	0,6	0,3	0,1	0,4	1,0	0,4	0,2
	Közép-Dunántúl	0,5	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2
	Nyugat-Dunántúl	0,9	0,3	0,3	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2
	Dél-Dunántúl	0,4	0,1	0,2	0,0	0,2	0,1	0,1	0,4
Megye	Budapest	1,0	1,0	0,4	0,3	0,7	1,5	0,7	0,3
	Baranya	0,3	0,1	0,3	0,0	0,1	0,1	0,1	0,4
	Bács-Kiskun	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,4
	Békés	0,2	0,1	0,3	0,0	0,0	0,1	0,0	0,5
	Borsod-Abaúj-Zemplén	0,4	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
	Csongrád	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
	Fejér	0,3	0,0	0,2	0,3	0,1	0,1	0,7	0,5
	Győr-Sopron-Moson	1,7	0,6	0,4	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
	Hajdú-Bihar	0,4	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,1	0,4
	Heves	1,6	0,1	0,3	0,0	0,1	0,2	0,0	0,2
	Komárom-Esztergom	0,6	0,0	0,4	0,0	0,0	0,2	0,2	0,0
	Nógrád	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
	Pest	0,7	0,1	0,3	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1
	Somogy	0,4	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
	Szabolcs-Szatmár-Bereg	0,6	0,1	0,2	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
	Jász-Nagykun-Szolnok	0,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2	0,2	0,2
	Tolna	0,5	0,0	0,2	0,2	0,5	0,2	0,1	0,5
	Vas	0,3	0,0	0,2	0,2	0,0	0,3	0,1	0,6
	Veszprém	0,5	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2
	Zala	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0